

A Magyar Infektológiai és Klinikai Mikrobiológiai Társaság szakmai állásfoglalása az amoxicillin és ampicillin átmeneti országos ellátási hiánya kapcsán

Az egész Európát, így hazánkat is érintő átmeneti gyógyszerellátási hiány következtében fontos, a profilaxisban és a terápiában is kiterjedten használt antibiotikumok (intravénás ampicillin, orális amoxicillin) válhatnak átmenetileg elérhetetlenné.

A betegellátás biztonságát, és az antimikrobiális stewardship alapelveit szem előtt tartva a klinikai mikrobiológiai és infektológiai szakma elengedhetetlennek tartja alternatív antiinfektív gyógyszerekre vonatkozó állásfoglalás megfogalmazását. Minden antibiotikum rendelés a beteget ellátó orvos felelősségteljes döntése kell, hogy legyen. Ennek során a feltételezett vagy igazolt bakteriális fertőzés kezelésére lehetőség szerint az elsőként választandó leghatékonyabb, legszűkebb spektrumú, legkedvezőbb mellékhatásprofilal rendelkező vegyületet rendelni. Antibiotikum-profilaxis esetén hasonló alapelvek követése szükséges.

A jelenleg átmenetileg gyógyszerzeti forgalomban nem elérhető ampicillin és amoxicillin számos indikációban elsőként választandó antibiotikum, melynek pótlását hasonló spektrumú szerekkel javasolt megoldani (1. táblázat). Javasolt alternatív hatóanyagok alkalmazásra: fenoximetilpenicillin, cefalexin, cefaclor, cefprozil, cefuroxim, cefazolin, trimetoprim/sulfametoxazol (2. táblázat). Az aminopenicillin-terápia vagy -profilaxis alternatíváit egyénre szabottan javasolt meghatározni, a döntésbe infektológus és/vagy mikrobiológus bevonása indokolt lehet.

Hangsúlyozzuk, hogy a széles spektrumú, orálisan alkalmazható fluorokinolonok (pl. ciprofloxacin, levofloxacin, moxifloxacin) hosszútávú szedéséhez kapcsolódóan számos, tartós egészségkárosodást jelentő betegbiztonsági figyelmeztetés köthető. Fluorokinolonok használata az amoxicillin vagy ampicillin rutinszerű helyettesítésére **hangsúlyozottan nem javasolt.**

Megjegyzés: Splenectomia, asplenia/hyposplenia vagy egyéb rizikófaktorok miatt súlyos Pneumococcus infekció szempontjából veszélyeztetett beteg esetében a tartós orális profilaxis helyett egyes irányelvek készenlétben tartott antibiotikum gyors alkalmazását is javasolják. Ebben az esetben láz, hidegrázás, hasmenés esetén a beteg a magánál hordott gyógyszert haladéktalanul beveszi, majd kezelőorvosát vagy az illetékes egészségügyi ellátóhelyet sürgősséggel felkeresi. Ebben az indikációban levofloxacin vagy moxifloxacin felírása elfogadható. Egyedileg javasolt mérlegelni, hogy adott helyzetben a beteg az önálló terápiás döntésre valóban alkalmas-e.

TÁBLÁZATOK

HATÓANYAG	Profilaktikus alkalmazás	Terápiás alkalmazás
<i>Ampicillin</i> (iv.)	Perioperatív szisztémás antibakteriális profilaxis Endocarditis profilaxis <i>Streptococcus agalactiae</i> maternalis profilaxis	Érzékeny baktériumok okozta véráraminfekciók (kiemelten <i>Enterococcus faecalis</i> , <i>Haemophilus influenzae</i> , <i>Listeria monocytogenes</i> , <i>Salmonella</i> spp., <i>Shigella</i> spp.) Akut bakteriális rhinosinusitis és otitis media Fej-nyaksebészeti bakteriális fertőzések COPD akut exacerbációja Közösségben szerzett pneumonia Bakteriális bőr- és lágyrészfertőzések (erysipelas, erysipeloid, impetigo contagiosa, furunculosis, állatharapások, mastitis) Akut pyelonephritis, akut urocystitis Nőgyógyászati és kismencedei fertőzések (chorioamnionitis, endometritis, adnexitis, salpingitis, tuboovariális abscessus, abortus febrilis, sepsis puerperalis) Akut cholangitis, cholecystitis Invazív listeriosis, beleértve a neuroinvazív formákat Akut purulens meningitis Infektív endocarditis (érzékeny <i>Enterococcus faecalis</i> , <i>viridans</i> Streptococcusok, <i>Streptococcus gallolyticus/bovis</i> , HACEK kórokozók célzott terápiája)
<i>Amoxicillin</i> (po.)	Perioperatív szisztémás antibakteriális profilaxis Endocarditis profilaxis Asplenia/hyposplenia profilaxisa	<i>Helicobacter pylori</i> eradikáció Akut bakteriális rhinosinusitis és otitis media COPD akut exacerbációja Közösségben szerzett pneumonia Bakteriális bőr- és lágyrészfertőzések <i>Streptococcus</i> spp. által okozott tonsillo-pharyngitis COPD akut exacerbációja Közösségben szerzett pneumonia Akut pyelonephritis, akut urocystitis Lyme-kór

1. táblázat. Az ampicillin és amoxicillin legfőbb profilaktikus és terápiás alkalmazási lehetőségei 2023-ban

HATÓANYAG	Profilaktikus lehetőségek	Terápiás lehetőségek
<i>Fenoximetilpenicillin</i> (po.)	Asplenia/hyposplenia profilaxis Pneumococcus profilaxis	Bakteriális bőr- és lágyrészfertőzések Periodontitis, dentális tályog <i>Streptococcus</i> spp. által okozott tonsillopharyngitis
<i>Cefalexin</i> (po.)	Endocarditis profilaxis	Bakteriális bőr- és lágyrészfertőzések Diabetikus lábinfekciók Periodontitis, dentális tályog <i>Streptococcus</i> spp. által okozott tonsillopharyngitis Húgyúti fertőzések célzott kezelése
<i>Cefuroxim</i> (po. / iv.)	Perioperatív szisztémás antibakteriális profilaxis	Bakteriális bőr- és lágyrészfertőzések Diabetikus lábinfekciók COPD akut exacerbációja Közösségben szerzett pneumonia Akut pyelonephritis, akut urocystitis Akut bakteriális rhinosinusitis és otitis media <i>Streptococcus</i> spp. által okozott tonsillopharyngitis Periodontitis, dentális tályog Közösségben szerzett hasüregi fertőzések Lyme-kór
<i>Cefaclor</i> (po.)	–	COPD akut exacerbációja (célzott terápia) <i>Streptococcus</i> spp. által okozott tonsillopharyngitis Akut bakteriális rhinosinusitis és otitis media Bakteriális bőr- és lágyrészfertőzések
<i>Cefprozil</i> (po.)	–	Akut bakteriális rhinosinusitis és otitis media COPD akut exacerbációja Közösségben szerzett pneumonia Bakteriális bőr- és lágyrészfertőzések Diabetikus lábinfekciók
<i>Cefazolin</i> (iv.)	Perioperatív szisztémás antibakteriális profilaxis Endocarditis profilaxis <i>Streptococcus agalactiae</i> maternalis profilaxis	Érzékeny baktériumok okozta véráraminfekciók Infektív endocarditis (methicillin-érzékeny <i>Staphylococcus aureus</i> , <i>viridans</i> Streptococcusok, <i>Streptococcus gallolyticus/bovis</i> , HACEK kórokozók célzott terápiaja) Bakteriális bőr- és lágyrészfertőzések Natív vagy protetizált ízületi arthritis, spondylodiscitis, osteomyelitis (célzott terápia) Toxikus sokk szindróma
<i>Trimetoprim/sulfametoxazol</i> (po. / iv.)	Perioperatív szisztémás antibakteriális profilaxis Spontán bakteriális peritonitis profilaxis	Bakteriális bőr- és lágyrészfertőzések Akut bakteriális rhinosinusitis és otitis media <i>Streptococcus</i> spp. által okozott tonsillopharyngitis COPD akut exacerbációja Invazív listeriosis, beleértve a neuroinvazív formákat (további alternatíva: penicillin G, meropenem) Diabetikus lábinfekciók Akut pyelonephritis, akut urocystitis (célzott terápia) <i>Stenotrophomonas maltophilia</i> fertőzések Akut prostatitis <i>Pneumocystis jirovecii</i> pneumonia

2. táblázat. Alternatívaként javasolt orális (po.) és intravénás (iv.)

Készítette: dr. Lakatos Botond, dr. Kassa Csaba, dr. Kulcsár Andrea, dr. Sinkó János, dr. Szabó Bálint Gergely

2023.01.16

REFERENCIÁK:

1. <https://www.cdc.gov/antibiotic-use/clinicians/adult-treatment-rec.html>
2. [https://www.clinicalmicrobiologyandinfection.com/article/S1198-743X\(16\)00020-3/fulltext](https://www.clinicalmicrobiologyandinfection.com/article/S1198-743X(16)00020-3/fulltext)
3. <https://academic.oup.com/eurheartj/article/36/44/3075/2293384>
4. <https://kollegium.aeek.hu/Iranyelvek>; A Lyme borreliosis diagnóza és kezelése (2020 EMMI, Klinikai egészségügyi szakmai irányelv)
5. <https://www.idsociety.org/practice-guideline/practice-guidelines/>
6. <https://ashpublications.org/hematology/article/2020/1/328/474295/Preventing-infections-in-children-and-adults-with>
7. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00134-021-06506-y>
8. <https://academic.oup.com/europace/article-lookup/doi/10.1093/europace/euz246>
9. <https://academic.oup.com/cid/article/68/10/e83/5407612>
10. <https://ogyei.gov.hu/gyogyszeradatbazis>
11. www.pharmindex.hu
12. <https://www.uptodate.com/contents/prevention-of-infection-in-patients-with-impaired-splenic-function#:~:text=Key%20measures%20for%20preventing%20such,and%20use%20of%20prophylactic%20antibiotics>